

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงพรรณนา (descriptive research) รวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสอบถาม และการประชุมกลุ่ม เพื่อศึกษาปัญหาและความต้องการด้านสุขภาพของผู้ป่วยโรคเบาหวานที่มารับการรักษาในสถานอนามัยตำบลสง่าบ้าน อำเภอคอยสะแก จังหวัดเชียงใหม่

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากร ที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ ผู้ป่วยโรคเบาหวาน ชนิดที่ 2 ในตำบลสง่าบ้าน อำเภอคอยสะแก จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 138 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) คือ ผู้ป่วยโรคเบาหวาน ชนิดที่ 2 ที่มารับบริการรักษาในสถานอนามัยตำบลสง่าบ้าน จำนวน 82 คน โดยมีคุณสมบัติ ดังนี้

1. เป็นผู้ป่วยโรคเบาหวาน ชนิดที่ 2 ที่มารับการรักษาที่สถานอนามัยตำบลสง่าบ้าน อำเภอคอยสะแก จังหวัดเชียงใหม่ ระยะเวลาไม่น้อยกว่า 1 ปี
2. เป็นผู้ที่ไม่มีความบกพร่องในด้านการรับรู้ สามารถสื่อสารภาษาไทยเข้าใจ
3. ยินยอมให้ความร่วมมือในการสัมภาษณ์

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา เป็นแบบสอบถาม และแนวคำถามในการประชุมกลุ่ม ซึ่งผู้ศึกษาสร้างขึ้นเอง ดังนี้

1. แบบสอบถาม โดยผู้ศึกษาสร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรม ประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ป่วยโรคเบาหวาน ประกอบด้วย เพศ อายุ ศาสนา สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ แหล่งรายได้ ความเพียงพอของรายได้สิทธิการรักษาพยาบาล ระยะเวลาการป่วย สถานบริการอื่นที่ไปรับบริการ การปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน และผู้ดูแลสุขภาพ จำนวน 15 ข้อ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามปัญหาด้านสุขภาพของผู้ป่วยโรคเบาหวาน ทั้งหมด 48 ข้อ แบ่งออกเป็น 5 ด้าน ประกอบด้วย ปัญหาด้านร่างกาย 15 ข้อ ปัญหาด้านจิตใจ 12 ข้อ ปัญหาด้านสังคมและเศรษฐกิจ 6 ข้อ ปัญหาด้านจิตวิญญาณ 4 ข้อ และปัญหาด้านระบบบริการสุขภาพ 11 ข้อ ลักษณะของข้อคำถามมีคำตอบให้เลือกเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 4 ระดับ ดังนี้

มาก ให้คะแนน 4 หมายถึง ผู้ป่วยเบาหวานมีปัญหาด้านสุขภาพมาก

ปานกลาง ให้คะแนน 3 หมายถึง ผู้ป่วยเบาหวานมีปัญหาด้านสุขภาพปานกลาง

น้อย ให้คะแนน 2 หมายถึง ผู้ป่วยเบาหวานมีปัญหาด้านสุขภาพน้อย

น้อยที่สุด ให้คะแนน 1 หมายถึง ผู้ป่วยเบาหวานมีปัญหาด้านสุขภาพน้อยที่สุด

การแปลผลคะแนน ระดับปัญหาสุขภาพโดยรวม และรายด้าน ใช้คะแนนสูงสุด (4) ลบด้วยคะแนนต่ำสุด (1) และนำมาหารจำนวนระดับการวัด 4 ระดับ คือ (ประคอง กรรณสูตร, 2542) ดังนี้

ระดับปัญหาสุขภาพ	ค่าคะแนนเฉลี่ย
ปัญหาระดับมาก	3.26 - 4.00
ปัญหาระดับปานกลาง	2.51 - 3.25
ปัญหาระดับน้อย	1.76 - 2.50
ปัญหาระดับน้อยที่สุด	1.00 - 1.75

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามความต้องการด้านสุขภาพของผู้ป่วยโรคเบาหวาน ทั้งหมด 39 ข้อ แบ่งออกเป็น 5 ด้าน ประกอบด้วย ความต้องการด้านร่างกาย 9 ข้อ ความต้องการด้านจิตใจ 8 ข้อ ความต้องการด้านสังคมและเศรษฐกิจ 8 ข้อ ความต้องการด้านจิตวิญญาณ 6 ข้อ และ ความต้องการด้านระบบบริการสุขภาพ 8 ข้อ ลักษณะคำตอบเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ ดังนี้

มาก ให้คะแนน 4 หมายถึง ผู้ป่วยเบาหวานมีความต้องการด้านสุขภาพมาก

ปานกลาง ให้คะแนน 3 หมายถึง ผู้ป่วยเบาหวานมีความต้องการด้านสุขภาพปานกลาง

น้อย ให้คะแนน 2 หมายถึง ผู้ป่วยเบาหวานมีความต้องการด้านสุขภาพน้อย

น้อยที่สุด ให้คะแนน 1 หมายถึง ผู้ป่วยเบาหวานมีความต้องการด้านสุขภาพน้อยที่สุด

การแปลผลคะแนน ระดับความต้องการด้านสุขภาพโดยรวม และรายด้าน ใช้คะแนน สูงสุด (4) ลบด้วยคะแนนต่ำสุด (1) และนำมาหารจำนวนระดับการวัด 4 ระดับ (ประกอบ กรรณสูตร, 2542) ดังนี้

ระดับความต้องการด้านสุขภาพ ค่าคะแนนเฉลี่ย

ความต้องการระดับมาก	3.26 - 4.00
ความต้องการระดับปานกลาง	2.51 - 3.25
ความต้องการระดับน้อย	1.76 - 2.50
มีความต้องการน้อยที่สุด	1.00 - 1.75

2. แนวคำถามในการประชุมกลุ่ม เกี่ยวกับปัญหาและความต้องการด้านสุขภาพของผู้ป่วยโรคเบาหวาน โดยใช้การสนทนา กับกลุ่มที่มีภาวะแทรกซ้อน และ ไม่มีภาวะแทรกซ้อน กลุ่มละ 8 คน

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity Index) โดยนำเครื่องมือที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับโรคเบาหวาน จำนวน 3 ท่าน ประกอบด้วย แพทย์ผู้เชี่ยวชาญด้าน โรคเบาหวาน จำนวน 1 ท่าน อาจารย์พยาบาลผู้เชี่ยวชาญด้านการพยาบาลผู้ป่วยโรคเบาหวาน จำนวน 1 ท่าน และ นักวิชาการสาธารณสุขผู้รับผิดชอบงาน ด้าน โรคเบาหวาน จำนวน 1 ท่าน เพื่อพิจารณาตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา ได้ ค่าดัชนีความตรงตามเนื้อหา (Content Validity Index, CVI) ของแบบสอบถามปัญหาและความต้องการ เท่ากับ 0.93 และ 0.94 ตามลำดับ หลังจากนั้นนำข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่ได้มาปรับปรุงแก้ไข ให้เหมาะสมก่อนนำไปทดสอบหาค่าความเชื่อมั่น

การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability)

ผู้ศึกษานำแบบ สอบถามปัญหาและความต้องการ ของผู้ป่วยเบาหวาน ที่ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา และได้รับการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอของผู้ทรงคุณวุฒิ นำ ไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะคล้ายกลุ่มประชากรของการศึกษารั้งนี้ คือ ผู้ป่วยโรคเบาหวานที่มารับบริการรักษาในสถานีนอนาัยตำบลแม่ คือ อำเภอคอยสะแกด จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 10 ราย แล้วนำผลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.73 และ 0.95 ตามลำดับ

การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาได้ยึดหลักจริยธรรมในทุกขั้นตอน โดยเสนอโครงร่างผ่านความเห็นชอบของคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยสาขาวิชาสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และได้ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการศึกษาให้กลุ่มตัวอย่าง รวมทั้งแจ้งให้ทราบว่า การให้ความร่วมมือในการรวบรวมข้อมูลเป็นไปด้วยความสมัครใจหากไม่สมัครใจหรือเปลี่ยนใจที่จะเข้าร่วมโครงการสามารถถอนตัวจากการสัมภาษณ์ และการประชุมกลุ่มได้ตลอดเวลา โดยจะไม่สูญเสียสิทธิประโยชน์ใดๆ ข้อมูลของผู้เข้าร่วมการศึกษาทุกรายจะถูกเก็บไว้เป็นความลับ จะไม่ถูกเปิดเผยเป็นรายบุคคล และนำ สอนผลการ ศึกษาเป็นภาพรวมเพื่อประโยชน์ทางการศึกษา เท่านั้น ไม่มีผลกระทบใดๆต่อกลุ่มตัวอย่าง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลโดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ขออนุมัติหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ถึงสาธารณสุขอำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ โดยประสานงานกับท่านสาธารณสุขอำเภอดอยสะเก็ด และหัวหน้าสถานีอนามัยตำบลสง่าบ้าน อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ของการศึกษา และขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ผู้ศึกษาชี้แจงวัตถุประสงค์ และทำความเข้าใจเกี่ยวกับแบบสอบถาม ขั้นตอนในการสัมภาษณ์ และการเก็บรวบรวมข้อมูล ให้กับผู้ช่วย สัมภาษณ์ จำนวน 2 คน ก่อนเก็บข้อมูล และได้ฝึกการใช้แบบสอบถาม ร่วมกับผู้ศึกษากับกลุ่มผู้ป่วยโรคเบาหวาน สถานีอนามัยตำบลแม่คือ อำเภอ ดอยสะเก็ด ก่อนให้ช่วยรวบรวมข้อมูล
4. ดำเนินการเก็บข้อมูลโดยชี้แจงวัตถุประสงค์ และให้ลงลายมือชื่อยินยอมพร้อมกับ สัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 82 คน
5. ผู้ศึกษารับแบบสอบถามที่ได้จากการสัมภาษณ์มาตรวจสอบความสมบูรณ์ และนำ ข้อมูล ไปบันทึก และทำการวิเคราะห์ข้อมูล
6. หลังจากเก็บข้อมูลโดยใช้แบบ สอบถาม จำนวน 82 คนแล้ว ผู้ศึกษาทำการ ประชุม กลุ่มผู้ป่วยเบาหวาน โดยคัดเลือกผู้ป่วยที่มีความสมัครใจ และสามารถให้ข้อมูล ได้ดี แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มที่มีภาวะแทรกซ้อน จำนวน 8 คน และกลุ่มที่ไม่มีภาวะแทรกซ้อน จำนวน 8 คน ใช้ แนวคำถามที่ผู้ ศึกษาสร้างขึ้น เวลาในการ ประชุม กลุ่ม ประมาณ 90 นาที ลักษณะการ ประชุมกลุ่ม

เป็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน เกี่ยวกับ ปัญหาและความต้องการด้านสุขภาพของผู้ป่วย โดยมีผู้ช่วยจดบันทึกและบันทึกเทปการสนทนา จำนวน 2 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป สถิติที่ใช้ คือสถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistics) ซึ่งจำแนกตามข้อมูล ดังนี้

1. ข้อมูลส่วนบุคคล นำมาคำนวณหาจำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสูงสุด และต่ำสุด
2. ข้อมูลปัญหาและความต้องการด้านสุขภาพ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าคะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และแบ่งเป็น 4 ระดับ ได้แก่ ระดับมาก ระดับปานกลาง ระดับน้อย และระดับน้อยที่สุด
3. ข้อมูลที่ได้จากการประชุมกลุ่มกับผู้ป่วยโรคเบาหวาน นำข้อมูลที่ได้มาจัดหมวดหมู่ตามปัญหาและความต้องการของผู้ป่วย